

Nefret Ediyorum Öyleyse Varım: Faşizmin Nefret Kültürü

01.11.2020 • Faşizm, Güncel Müdahaleler • Yeni Komünizm

“İzmir Egede 6.8 deprem çok geçmiş olsun Müslüman halkı. Ya Rabbi! İzmirliiler gibi zinaya, nefsimde değil, Seccademe köle et beni...

Amin!#deprem @AsenaTR42

“Kaşar, yüzüstü ve pespayeliğin son sürümü bu paçavra olmalı. Laiklik ile yönetilen devlet ve CHP nin kalesi İzmir den bahsediyor...”

@Fatma122546090

İzmir’de yaşanan deprem bir doğal felaket olmakla beraber yaşanan ölümler kader olmadığı gibi doğalda değillerdi, nitekim bunlar birer cinayetti, zemin etüt çalışmalarının yapılmamasından, ucuz malzeme kullanımına kadar pek çok suç işlenmişti ve bunlar tabii ki her doğal felakette olduğu gibi en ağır faturayı temel kitlelere ödetti. Depremle beraber kapitalizm içerisinde keskinleşen kent-kır çelişkisi, konut sorunu, kentleşme, eşitsiz gelir dağılımı gibi kapitalist-emperyalizme özgü pek çok çelişki gündeme gelmiş olmasına rağmen, içlerinden bir tanesi vardı ki bu çelişki sadece deprem gibi bir doğal afetle değil ancak LGBTQ bireylerden, kadınlara, bütün azınlıklara, ezilen uluslara kadar kapitalizmin dünyaya karşı işlediği bütün suçları geniş bir skalada irdeleyebiliyordu. Hiç şüphesiz bu nefret söylemiydi. Burada bahsedilen nefret, kendiliğinden gelişen bir duygunun, “insan doğasının” bir çeşit arketipsel yapısından kaynaklanan olmazsa olmazı olan bir duygunun tezahürü değildir, burada bahsi geçen nefret; örgütlü bir şekilde yapılan ve yayılan, yayılmasıyla beraber en güçlü tezahürünü faşist ideolojinin payandasında üstyapıda bulan bir nefrettir. Nitekim burjuvazinin en aleni diktatörlüğü olan faşist diktatörlük hegemonyasını sadece devlet aygıtları üzerinde değil bütün bir üstyapıda pekiştirmeye çalışır burası ideolojik bir sahadır, faşist ideoloji; altyapı-üstyapı arasındaki diyalektik ilişkinin en göze çarpan örneklerinden birisi olan dil üzerinde de hegemonya kurmaya çalışır.

Faşizm burjuvazinin aleni diktatörlüğünün uygulandığı bir rejim biçimidir, devlet ise bir sınıfın baskı aygıtıdır, şüphesiz. Ancak faşizmin hareket düzlemi sadece devlet değildir, o kendisini örgütlü faşist hareketler ve gündelik hayatın spontanlığı ile de sürdürür, baskıcı ve kudurmuş yapısını dayatmak için her üç düzlemi de fütursuzca kullanır. Burjuvazinin faşist diktatörlüğü altında topyekun bir toplumsal denetim başlar, toplum olabildiğince korporatif temellerde örgütlenilmeye çalışılır, devlet kültürü teokratik bir kisveye bürünür, bitmek bilmeyen sembolik ve fiili bir savaş hazırlığı ve uygulaması vardır. Bu vurgular çok önemlidir nitekim “sol” ve “antifaşist” hareketler içerisindeki yaygın kullanımına binaen faşizm, faşist gibi ibareler gericiilere, ırkçılara yapıştırılan belli bir küfür damgası değildir. Faşizm bahsettiğimiz üzere bir diktatörlük biçimi olmakla beraber gerici de bir ideolojidir; her ideoloji gibi kendi ideolojik aygıtları ve her diktatörlük gibi devletin aygıtlarına erişimi vardır, bunları kullanır. Bunları kullandığı ve bunlar üzerindeki iktidarını konsolide ettiği ölçüde spontanlaşır, gündelik hayatın bir parçası haline gelir, metalar gibi, birey gibi akümüle olmaya başlar. Tıpkı dil gibi ideolojinin içerisine giriftir. İçeride ve dışarıda “ulusal birliğe”, “dini birliğe”, “vatana” düşmanlar, “ötekiler” yaratan faşizmin dili de kendinden olmayanı imler, ideolojinin dili ile nefret içerisinde boğar. Faşizmin dili ile imlenen “ötekiler” fail olma özelliklerini dahi yitirirler. Nitekim onlar sadece yok edilmesi gereken düşmanlardırlar.

Faşist ideolog Carl Schmitt’e göre “istisnayı”, “olağanüstü” hali belirleme, egemenliğin temel belirtisi, “tözüdür”. Yine Schmitt’e göre hukuk kendi kendisini gerçekleştirmez ve dolayısıyla onu yürüten iradeye muhtaçtır, dolayısıyla devletin aygıtları ile sürekli olarak “yeniden üretilmesi” (reproduction), kendisini göstermesi gerekir. Bu bağlamda faşist diktatörlük içerisinde burjuva demokratik normlar askıya alınır, korporatif bir örgütlenmeye tabi tutulan toplumun içerisinde faşistler bu “tözü” dil ve pratik aracılığıyla devamlı olarak “gösterirler” (demonstrate), “yeniden üretirler”. Ve pek tabii bu örgütlenme sırasında faşistler daima paramiliterleşirler, nitekim tehdit olabildiğince gerçektir, “tözü” üreten güçler bundan ve kitleler üzerinde burjuvazinin uyguladığı faşist diktatörlükten yararlananlar “haklı olma hakkını” da kullanırlar, burjuva diktatörlüğünün temel baskı aygıtlarından birisi olan polisin de faşist diktatörlük içerisinde görece özerkliği vardır, linç ve nefretin imlediklerine karşı infaz ve ceza tayini “hakkı” vardır nitekim faşizm altında burjuva demokrasinin normları da tersine

çevrilmiştir, devlet aygıtının tam da nasıl kullanıldığına binaen keyfileşir, numara çekmesi gereken, arkasına saklanması gereken “uygarlık”, “yasallık”, “aydınlık” gibi soyut temalara ihtiyacı yoktur, egemenliğin “tözü” olarak genişler, esner, eğilip-bükülür.

Belki de bir dereceye kadar Frankfurt Okulunda faydalanmak yerinde olacaktır-Frankfurt Okulu düşünürleri faşizmi bizatihi yaşamış düşünürlerdi, bir bilim olarak marksizmi kavrama da pek çok problemleri yanı sıra olmakla birlikte, faşizm ve kitle psikolojisi gibi pek çok alanda da değerli düşünceler ürettiler- nitekim kendilerinin de belirttiği gibi faşizmin bir ideoloji olarak en tehlikeli hali de iradesizleştirilmiş kitlelerin baskıcı, iradesizleştirici bir düzene şevkle itmesidir. Bu bağlamda burjuvazinin faşist diktatörlüğü basit bir Dimitrovcu yorumun ötesinde gündelik hayatın bir parçası da haline gelir, kitlelerin düşünüş biçimleri üzerinde egemen karar, *hostilite*; nefret kaçınılmazdır, düşmanlık spontanlaşır.

Faşizmin en iğrenç tezahürlerinden birisi olan Nazi faşizminin “föhreri” Adolf Hitler toplumu “kütle” olarak yorumlar, ona göre “toplum sadece bir küttür ve ona bir kadın gibi davranmak gerekir, en ilkel arzularını doymak ve sert olmak.” “Kütle” faşist ideoloji altında devletin aygıtlarını ele geçirmiş, konsolide olmuş bir faşist rejim altında bir çeşit “öz-imge” kazanmaya başlar; bunun karşısında pek tabii “öz” olan imlenen “öteki” şeytani bir şekilde hedef tahtasına oturtulur, böylece “kütle” içerisindeki faşist kişilik tıpkı Mina’da şeytan taşıyan hacı adayı gibi törensel bir şekilde, hem “öz” olana başkaldırdığı için hem de kendi arınması için kendi “öz-imgesinin” kurulması için “şeytanları” taşlamaya başlar. Depremde ölen “çağdaş zinacılar” da 10 Ekim Ankara Garı’nda katledilenlerde “bunu hak etmişlerdir.” “O kadar kısa giyinilmemeli”, “kuyruk sallanmamalıdır”, “vatani bölmeye çalışanların alacakları cevap budur” : çıplak beden teşhiri, bodrumlarda yanan çocuklar, buzdolabında bekletilen bedenler, kargoyla gönderilen kemikler.

Bu durumun en göze çarpıcı örneklerinden, kitlelerin “kütleleşmeye” başlamasının en çarpıcı örnekleri sosyal medyada görülür. Bilindiği üzere radyo ve televizyon gibi kitle iletişim araçlarında bir dinleyici, izleyici vardır, aracın alıcısı tamamen pasif bir konumdadır. Sosyal medyada durum farklıdır, pasif konumdakiler burada aktif birer katılımcıdır. Lyotard gibi postmodernist düşünürler bu durumun toplumu heterojenleştireceğine, özgür konuşmanın ve

bireysel haklarla özgürlüklerin genişlemesine evrileceğini öngörmüşlerdir. Ancak altyapı ve üstyapı arasındaki süregitmekte olan diyalektik ilişki burada da devrededir. Eleştirel düşünce ve eleştirinin türlü veçhelerinden uzakta 140 karakter ile sınırlı Twitter veya "imaj-ben" üzerine kurulu Instagram gibi sosyal medya platformları ile toplumu sınıflara bölerek atomize eden, kronik kaygıyı yaratarak devamlı olarak üreten bir altyapı bulunduğu bu platformlar faşist ideoloji için "kütle" içerisinde "öz-imge"nin yaratılabilmesi adına mükemmel mecralara dönüşürler, böylelikle anlatı ile hakikat, imaj ile hakikat birbirine geçer, rasyonel olan ve hakikati diğerlerinden ayırdetmek zorlaşır, imkansızlaşır, faşist ideoloji kendisini üstyapıda da dayatmaya başlar, nefret, yabancı düşmanlığı, "öz" imgeler(vatan, ulus, ırk) güçlenir, iç ve dış "ötekilere" yapılacak agresyonlar normalleşir, linç toplumsallaşır.

Burada bir tür benlik inşası da söz konusudur. Emperyalist-kapitalizm sistemi içerisinde sınıflara bölünmüş, dışlanan, değersizleşen, iktidarsızlaşan, iradesizleşen, yabancılaşan ve durmaksızın kaygı üreten birey "kütlenin" içerisinde "öz-imge" ile yeniden tanışır. Irkçılık ve faşizm sıradanlaşır, kütlenin içerisindeki kişi böylece kudurmuş bir amok koşucusu gibi "ötekilere" saldırmaya başlar; yaptığında, söylediğinde, düşündüğünde hiçbir anormallik yoktur; nitekim ideolojik aygıtlarla beraber devletin aygıtları da bu eylemleri tekrar ve tekrardan üretilmesini yadsımaz aksine olumlar, artık faşizm sıradanlaşmış ve olabildiğine paramiliterleşmiştir.

Peki, faşizm bütün bu hegemonik inşaatı bir anda mı yapar, faşizm kendiliğinden mi gelişir? Bir çeşit mantar gibi otların arasından bir anda mı çıkar? Şüphesiz ki bunun cevabı basit bir hayırdır. Bunu iki temelde ele alabilmek önemlidir. Bush rejiminden ve çok daha öncesinden beri Amerika'da Hristiyan faşizmin gelişmesini ve Trump/Pence rejimi ile konsolide olmaya çalışmasını analiz eden Bob Avakian, faşizmin tahlili ile ilgili olarak şu ifadeleri kullanır:

"Aynı zamanda -örnek vermek gerekirse Nazi Almanyası ve Mussolini İtalyası- genellikle rejimlerini konsolide etmek için hızlı bir şekilde belirli baskıcı önlemler dayatırlar, bununla birlikte, faşist rejimler programlarını belirli aşamalarla, insanlara güvence vererek, ya da belirli gruplara güvence vererek, bu kabustan kurtulabileceklerini hissettirerek rejimlerini konsolide ederler. Elbette bunun için insanların rejimle iyi geçinmeleri gerekir; kitleler baskıya, sınırdışı edilmelere, tutuklanmalara, hapse ve infaza sürüklenirken sessiz kalmaları gerekir."

“Bugünün faşistleri ile Konfederasyonculuğun doğrudan bir bağlantısı vardır; beyazların üstünlüğünü savunmalarının, LGBT bireylere ve kadınlara karşı açık nefretlerinin, ısrarla bilimi ve bilimsel yaklaşımı reddetmelerinin, “Amerika önce gelir” şovenliklerinin, devamlı olarak “Batı medeniyetinin üstünlüğünün” çığırkanlığını yapmalarının, saldırgan bir şekilde askeri güç kullanma isteklerinin, nükleer silahlarla diğer ülkeleri tehdit edip yok etmek istemelerinin, bunu büyük bir istekle dile getirmeleriyle doğrudan bağlantısı vardır.”

ve aynı şekilde Avakian, Lang’i alıntılıyarak devam eder :

“Stewart daha sonra Lang’in ifadelerini şu şekilde özetliyor : ‘Modern köktencilik, eski zamanlardaki faşizm gibi, güçlü bir zulümü kapsar, tipik olarak tanrısız liberallerin ellerinde ya da dinci bir ‘öteki’ üzerinden; saf bir ırktan ya da ulusal bir gruptan olanların geçmişteki yüceliklerden sorumlu olup öte taraftan şu an da haksız bir baskı gördükleri, dünyanın haklı yöneticileri oldukları inancı, ve bunun yanı sıra sorgulanamaz mutlak bir otoriteye duydukları içten gelen bir tabilik vardır. Ve diye ekler Stewart, ırksal üstünlükçü bir hareketin merkezinde dinden ziyade ırk vardır.”

Ve Lang’in söylediği şu tüyler ürpertici ifade vardır:

“İnsanların bunun olduğundan haberleri bile yok...”

Amerika’da büyüyen muhafazakar kilise, kıyamet günü kilisesi ne anlama geliyor? Yetiştirdiğimiz çocuklarımızın son jenerasyon olarak yetiştiklerine inanarak büyümeleri ne demek? Eğer onlara, “Ekolojiyi umursamana gerek yok, ve savaş çıkartmada bir sorun yok, zaten hepimiz gidiciyiz, ve komşunu sevmene de gerek yok çünkü zaten hepsi dağılıp gidecek” demeye devam edersek neler olacak?

Bu durum, Hristiyan faşistlerine gayet aşına olan birinin olaylara ışık tutmasıdır. Ve bu ülkenin, bütün bu soykırımlar, kölelik, ırkçılık ve her türden faşizm ve Hristiyan üstünlenmeciliği - “geçmişin harika zamanlarını” restore etme aciliyeti- sıkı sıkıya birbirine bağlıdır.”

Bu tespitler yerinde ve çok doğrudur. Nitekim faşizmin ideolojik olarak gelişip, serpilmesinde ve iktidar olma mücadelesinde, iktidar olmasında, konsolide olmasında daima bir geçmiş ile

bağlantı hakimdir, belirli bir süre vardır. Hegemonyanın tek aracı baskı değil aynı zamanda iknadır da. Faşist diktatörlük burjuva demokratik normlarından sonuna kadar yararlanır, sistemin normlarına güvenenlerden yararlanır, burjuvazinin liberal kanadının çelişkilerinden yararlanır ancak hem burjuva sınıfı içerisinde hem de ilerici muhalif, devrimci, komünist söz sahibi güçleri sindirdiğinde iktidarını alenileştirir, kaz adımları yerini ciritle atlamaya bırakır, faşizm konsolide olmuştur.

Burada atlanmaması gereken bir diğer önemli mesele ise faşist diktatörlüğün ortaya çıkmasının nedensiz olmayışı, bunun bir çeşit "delinin" özgün iradesinin veyahut kitlelerin, tarihin sarsılmaz yasalarının bir eseri olmayışıdır. İtalyan faşizminin de Nazi faşizminin de ortaya çıkışının 1919 Torino işçi konseylerinden, Almanya'da yükselen komünist hareketten ayrı tutulamayacağı aşikardır. Verili bir zamandaki hem tikel çelişkiler hem de bu tikel çelişkilerin sıkı sıkıya bağlı da olduğu dünya arenasındaki belirleyici çelişkiler (bu özellikle kapitalizmin emperyalizm evresine girmesiyle kendisini pekiştirmiştir) burjuvaziyle beraber bütün bir toplumun sağa kayışını açıklamak için çok kritik bir öneme sahiptir. Nitekim burada söz konusu olan sadece altyapıya bağlı indirgemeci bir Dimitrovculuk olmadığı kadar sadece üstyapı dengelerini kaale alan ideolojik bir açıklama da değildir. Faşist diktatörlük ve faşizmin iktidarı çelişkilerin keskinleşmeye başlaması ile, liberal burjuvazinin bunları yönetememeye başlaması ve en sonunda bu çelişkilerin patlaması ile gündeme gelir. Bu altyapı ve üstyapı ilişkisinin anlaşılması elzemdir.

Söz konusu faşizm ve faşist bir diktatörlük olduğunda Bob Avakian'ın da dediği gibi agnostisizme yer yoktur:

"Peki ne tür bir değişime yol açacak? Ne tür bir değişime yol açacağı meselesinde agnostisizme veya cahilliğe yer yoktur. Evet, herhangi bir biçimde burjuva diktatörlüğü halk kitleleri için çok kötüdür, kitleler için çok baskıcı ve ezicidir ve devrilmesi gerekir. Ancak, insanların her tür hakkını çiğneyen açık bir faşist diktatörlük, "belki olumlu bir değişim olur, belki de olumsuz bir değişim olur" kategorisinde yer alacak türden bir şey değildir."

Bugün bu doğrultuda bütün bu çirkinliklere karşı mücadelede ihtiyacımız olan şey Bob Avakian'ın ortaya koymuş olduğu **yeni komünizm** çerçevesinde gerçekleştirilecek gerçek bir

devrimdir. Bunun için ihtiyacımız olan bilimsel yaklaşım ve strateji yeni komünizm içerisinde yoğunlaşmıştır. Bugün dünyadaki yoğun sağa sapmaya, faşizmi ortaya çıkartan ve daha nice insanlık suçlarını işleyen, sömürü ve talan, ataerki ve yağma üzerine bina olmuş bu sistem ile ilgili iki seçeneğimiz var:

“İki seçeneğimiz var. Ya bütün bunlarla yaşamaya devam edeceğiz ve gelecek kuşaklar da -eğer bir gelecekleri olacaksa- aynısını, hatta daha beterini yaşamaya devam edecek, veya devrim yapacağız!”

Kaynaklar :

**İnsanlık İçin Bilimsel Temelde Umut: Bireysellikten, Asalaklıktan ve Amerikan Şovenizminden Kopmak, Bob Avakian*

**“Trump/Pence Rejimi Gitmeli! İnsanlık Adına Faşist Bir Amerika’yı Kabul Etmeyi Reddediyoruz, Daha İyi Bir Dünya Mümkün” konuşması*

**Otoritaryen Kişilik Üzerine Niteliksel İdeoloji İncelemeleri, Theodor Adorno, çv. Doğan Şahiner, Sel Yayınları, 2017*

**Political Theology: Four Chapters on the Concept of Sovereignty, Carl Schmitt, Chicago University Press, 2005*

**Dictatorship, From the Origin of the Modern Concept of Sovereignty to the Proletarian Class Struggle, Carl Schmitt, Cambridge Polity Press, 2014*